

21 januari 2024

WIE IS JEZUS? – DE BEVRIJDER

Markus 1, vers 14-15, 21-28 en 32-39

Markus vertelt ons in het stukje wat wij uit zijn evangelie hebben gelezen dat Jezus demonen uitdreef. En dat was niet een bijkomstigheid. Markus zal er – ook al is zijn boek maar heel compact - straks nog meer verhalen over gaan vertellen. Dat 'demonen uitdrijven' lijkt wel tot de kern van Jezus' missie te horen. Ons Bijbelgedeelte eindigde niet voor niets met (vers 39): 'en Hij predikte in hun synagoge door heel Galilea en dreef de demonen uit.'

Jezus preekte, dat dus eerst. Waarover preekte Hij? Markus vatte Jezus' preken in een één zin samen (vers 15): 'de tijd is vervuld en het Koninkrijk van God is nabijgekomen; bekeer u en geloof het Evangelie.' Jezus kondigde het Koninkrijk van God aan. Nou ja, nog meer: in Hem was het Koninkrijk van God *gekomen!* Met Jezus' komst was er een nieuwe tijd voor deze wereld aangebroken. Gods Koningschap, Gods heerschappij is weer terug! En alle machten en krachten die daar tegenin gaan, zullen moeten wijken.

En daarvan geeft Markus een illustratie. Hij vertelt over hoe Jezus in de synagoge van Kapernaüm gaat spreken en de mensen onder de indruk zijn van Zijn verkondiging. Want Jezus sprak als gezaghebbende (vers 22) en niet zoals de schriftgeleerden, zo vertelt Markus. Letterlijk staat er in het Grieks: Hij spreekt *als iemand die macht heeft*. Die schriftgeleerden, de theologen uit die tijd, moesten het hebben van citaten van anderen en bronverwijzingen en streden in hun onderlinge discussies met elkaar. Jezus sprak: 'de ouden hebben gezegd, maar *Ik* zeg jullie!' Jezus sprak met autoriteit. Alsof Hij Zelf God was... Of was Hij dat misschien? Maar Zijn verkondiging was ook in een andere zin 'machtig': het waren niet alleen de gezaghebbende woorden, maar ook Zijn daden. Want Jezus' verkondiging bestond niet alleen uit een machtig spreken, maar ook uit het letterlijk bevrijden van mensen. Jezus verkondigde niet alleen het Koninkrijk, maar Hij *bracht* ook het Koninkrijk. Hij verkondigde niet alleen de bevrijding, Hij *gaf* mensen bevrijding. Zoals bij die man daar in de synagoge, die gebonden was door een demon, een onreine geest, een kwade macht.

Ik vind het een heel mooie en bijzondere geschiedenis, maar ook wel wat ingewikkeld... Allereerst dat iemand bezeten is door een demon, door een kwade macht. Velen van ons zouden dat misschien nooit hebben meegemaakt in hun omgeving. Hoe ziet dat eruit? We denken dan al snel aan bepaalde psychiatrische ziekteverschijnselen: dat iemand niet meer zichzelf is, soms heel anders kijkt, door je heen kijkt... en misschien met een heel andere stem praat alsof hij of zij iemand anders is. En: heftige emoties tonen, woede-aanvallen, schreeuwen, terwijl de omstanders niet meer contact met die persoon kunnen maken. Zoiets?

Nou, in ieder geval schreeuwt deze man ook inderdaad: 'Ga weg! Wat hebben wij met U te maken, Jezus van Nazareth? Bent U gekomen om ons te gronde te richten? Ik weet Wie U bent, de Heilige van God!'

Vreemd hè? Er gebeurt iets in die man: die man lijkt gek te worden van Jezus' verkondiging. Hij laat heftige boosheid zien, maar het lijkt ook wel angst. Hij wil Jezus weg hebben. En tegelijkertijd: het lijkt wel een geloofsbelijdenis. 'Ik weet wel Wie U bent, de Heilige van God.' Jezus bestraft hem. Niet die man, maar die kwade geest die de man helemaal in beslag had genomen en Jezus zegt: 'zwijg! Ga uit hem weg!' En het gebeurt meteen: die onreine geest doet nog een laatste aanval..., de man begint te stuip trekken, te schudden, ongecontroleerd te bewegen..., roepend en schreeuwend... en het is stil. Is hij dood? Nee, hij leeft als nooit tevoren.

Even over die 'geloofsbelijdenis' van die demon (onreine geest), want dat vormt een brug naar ons toe:

Markus vertelt niet alleen hier, maar ook op andere plaatsen dat die demonen precies weten wie Jezus is. Hij vertelde het al in vers 34: 'en Hij (Jezus) liet de demonen niet toe te spreken, omdat zij Hem kenden.' Maar ook straks in bijvoorbeeld Markus 3 (vers 10 en 11): 'en

telkens wanneer onreine geesten Hem (Jezus) zagen, vielen zij voor Hem neer en riepen: 'U bent de Zoon van God!' En Hij gebod hun streng en met klem dat zij niet bekend zouden maken Wie Hij was.' Heel apart: terwijl de mensen over wie Markus vertelt zich vaak afvragen 'Wie is toch Deze?'..., zelfs Jezus' eigen discipelen komen er niet uit en worden soms gewoon bang van Jezus' macht..., terwijl de mensen ernaar moeten zoeken, weten die demonen (al die geesten en machten boven ons en om ons heen) precies Wie Jezus is...

Wij mensen kennen namelijk maar een heel klein stukje van de hele werkelijkheid. Zoals wij met al onze kunde maar een klein stukje van het heelal kennen, terwijl het veel en veel groter is dan wij met onze wetenschap in kaart kunnen brengen, zo is het met heel de werke-

lijkheid om ons heen. Om het heel eenvoudig te zeggen: 'er is veel meer tussen hemel en aarde'. Er speelt zich veel meer af - boven ons, onder ons, tussen ons mensen in - dan wij beseffen. We kunnen nauwelijks beseffen in wat voor een krachtenveld wij ons bevinden. Je hoeft echt niet naar de Middeleeuwen terug met al hun voorstellingen over allerlei soorten engelen en duivels en die hele geestelijke werkelijkheid. Je hoeft er ook niet een spiritueel iemand voor te zijn en je te verdiepen in allerlei magie en de jaarlijkse paranormaal beurs in Bisonspoor te bezoeken. Je hoeft ook geen aanhanger te zijn van complottheorieën. Maar *er is veel meer dan wij zien, veel meer dan onze menselijke macht, onze eigen keuzen*. We bevinden ons in een enorm *krachtenveld*: allemaal machten en krachten, demonen en werkelijkheden die ons beïnvloeden, die grip op ons hebben, ons verleiden en in het ergste geval de controle overnemen en ons ontmenselijken.

Waar moet je dan aan denken? Aan alles. Er is namelijk geen neutraal gebied: alles is bezeten, bezet gebied. Die machten en krachten, die kunnen dan ook van alles zijn, het heeft allerlei verschijningsvormen. Bijvoorbeeld *patronen* waar wij niet uit kunnen komen en die heel niet zo ernstig lijken want 'iedereen doet het'. Maar ook *opvattingen* die wel of niet gebaseerd op feiten. De mythe bijvoorbeeld dat economische groei een land gelukkig maakt. Of dat 'welvaart' hetzelfde is als 'welzijn'. Of dat het wel meevalt met de klimaatproblemen. Patronen, opvattingen, maar ook *angsten*. Angst voor buitenlanders. Angst om iets te missen en daarom maar geheel gestrest alles te willen en alles te moeten (We hebben daar een term voor: FOMO, 'Fear Of Missing Out'). Angsten. Maar die krachten en machten die ons beheren, dat kunnen ook *verlangens* zijn, verlangens die wij heel natuurlijk vinden maar heel schadelijk kunnen zijn. Maar denk ook aan *collectieve verslavingen*, zoals winkelen, gamen, vakanties, je werk, je reputatie. Of andere dingen die wij belangrijk vinden en die zomaar in een *afgod* kunnen veranderen: gezondheid. Je uiterlijk, je lichaam. Je zelfredzaamheid als je ouder bent. Je partner. Het kunnen heel voorstelbare dingen zijn, die ons in de greep houden: persoonlijke zorgen, je verleden, de stress van elke dag. Je minderwaardigheidsgevoel of je zelfingenomenheid. Schaamte of narcisme. Maar het is ook het gevoel van onveiligheid in de samenleving, het onbehagen. Het is de digitalisering, waardoor alles steeds onpersoonlijker wordt. Het is de polarisatie in het land, waardoor het steeds meer hard tegen hard wordt op steeds meer fronten. Het is het wereldwijde machtsstreven, waardoor de kwetsbaren het onderspit delven. Het is de antichristelijke dreiging, de haat van moslimfundamentalisten. Maar het zijn ook gewoon de kleine irritaties die in de kerk mensen scheiden. Al die machten en krachten zijn te zien bij mensen die altijd al tegen het geloof hebben geschopt. Maar het is ook aanwezig bij

mensen die – zoals in Markus 3 – gewoon de synagoge (de kerk) bezoeken.

Nu, ik heb allemaal voorbeelden genoemd van machten en krachten, kwade geesten en demonen die grip op ons willen hebben. Allemaal voorbeelden, kriskras door elkaar, sommige heel abstract en groot en andere soms heel concreet en heel dichtbij. Om ons te laten beseffen: zie je binnen wat voor een krachtenveld wij ons bevinden? Hoe er op zoveel manieren aan je wordt getrokken? Hoe je wordt beïnvloed? Hoe dingen, machten, situaties ons in hun grip houden soms?

Met wat voor machten of krachten heeft u te maken? Probeer er op bedacht te zijn in de komende tijd en ook te ontdekken hoe ze je meenemen, hoe ze je vervormen, hoe ze je in het ergste geval kunnen ontmenselijken en je van de verbondenheid met Jezus afhouden.

Want... dat wil je toch niet? Kijk nog eens naar die man daar in de synagoge: wat triest hè? Zou hij altijd zo geweest zijn? Of zou hij zo geworden zijn, door steeds meer die machten in zijn leven te hebben toegelaten, zonder dat hij het doorhad misschien? Maar nu, hij is helemaal zichzelf niet meer! Zo anders geworden. Hij loopt nog gewoon tussen de mensen in hoor – anderen merken het misschien niet eens, maar ondertussen: dit is hij niet. Hij spreekt, het is zijn stem, maar het zijn niet zijn woorden. En hij roept de waarheid: 'ik weet wie U bent, de Heilige van God!' Hij weet het wel! Maar hij beseft het niet. En hij kan nauwelijks loskomen van die macht..., wat een gevecht: hij schreeuwt en zijn lichaam schokt... Wat heftig om te zien..., zo beheerst door een verderfelijke macht?

Nou, zo ziet God vanuit Zijn hemelse heerlijkheid hier op aarde allemaal mensen – mensen stuk voor stuk naar Zijn beeld geschapen – maar het zijn niet meer de mensen zoals Hij hen had bedoeld. De mensen zitten zo vast. Ze hebben zich overgeleverd aan allemaal goden en machten. Ze zijn zo anders geworden. Ze zijn hun vrijheid kwijtgeraakt. Ze komen nauwelijks nog aan hun verantwoordelijkheid toe. Ze roepen nog steeds en wijzen en denken en doen... maar ze beseffen half niet hoe ze meegenomen worden, beïnvloed worden..., hoe ze hun diepe geluk kwijtgeraakt zijn, hun veiligheid verkwanselt, hun zekerheid verloren... en daarom zo bezig met allerlei eigen zekerheden en geruststellende gedachten of gewoon heel veel afleiding.

Maar God wendde Zijn ogen niet af omdat Hij dit te pijnlijk vond om te zien. Nee, Hij kwam naar ons toe. Als een mens zoals wij. Net zo kwetsbaar, maar zo anders. Jezus kwam om ons te bevrijden van al die ziekmakende machten. Om ons in de ruimte te stellen. En al die machten en krachten wisten het al bij Zijn komst – in tegenstelling tot de mensen, die begrepen het maar niet. Al die machten en krachten wisten het toen al: 'Hij is de Heilige van God! Hij heeft de macht over ons. Dit door ons geclaimde domein is ten diepste Zijn domein.'

En ze dropen met nog een paar laatste stuip trekkingen af.

Heb jij, heeft u al iets van die bevrijding ervaren die Jezus heeft gebracht? Heb jij al iets van dat nieuwe leven meegemaakt, tegen alle machten en krachten in, want ja: de wereld is nog gewoon een krachtenveld, dat wel. Of ben je nog vooral bezet gebied?

Hoe dat dan moet die bevrijding? Hoe Jezus anno 2024 nog steeds de Bevrijder is?

Het bijzondere van Jezus is – daar begon ik mee: Zijn spreken is met macht. Dat was anders dan bij andere duiveluitdrijvers uit die tijd. Die gebruikten rituelen en ingewikkelde spreuken. Er werden door de mensen amuletten gedragen. Bij Jezus ziet men geen show, heel geen vertoon of middelen, alleen Zijn spreken. *Zijn spreken brengt bevrijding.* Want Zijn woorden zijn geladen met macht. Laat Jezus daarom tot je spreken. Tijdens de kerkdienst. Thuis op je kamer. In een kring met andere gelovigen. Laat je aanspreken.

Als geestelijke wapenrusting tegen al die machten en krachten – ik hoop er binnenkort eens over te preken vanuit de Efezebrief – hebben wij niet heel bijzondere, opzienbarende wapens, waar wij mee kunnen imponeren en ons kunnen verdedigen. Nee, het Woord, dat is het. Onze redding die ons is aangezegd. De Heilige Geest. Het gebed. Onze hoop op God, die wij met elkaar vasthouden en Zijn toekomst. We hebben geen eigen machtsmiddelen, maar we moeten het dan ook hebben van *Zijn* macht. Zijn Woord is machtig, om u en mij in de vrijheid te stellen. Laat je aanspreken. Zeg het ook steeds tegen jezelf, prent het jezelf in dat Jezus de Bevrijder is. En blijf in Jezus' nabijheid om Zijn bevrijdende stem te horen.

Gebruik ook – dat moet ook worden gezegd – de gewone menselijke kennis, therapieën en professionals hoor, waarmee God ons heeft gezegend om met bepaalde dingen de strijd aan te gaan. ...

En bid om bescherming en uitredding: 'en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze'. Soms is het ook goed als een ander voor je bidt. Of als een groepje mensen voor je bidt, om bevrijding, om hulp. Daarvoor zijn wij ook in de kerk aan elkaar gegeven. Maak er gebruik van om zo Jezus' bevrijding te ervaren.

Maar nog één ding vind ik wel belangrijk om te vertellen uit deze geschiedenis..., dat helpt je misschien tegen teleurstellingen, om niet ontmoedigd te raken: het lijkt er wel op dat waar Jezus verschijnt, dat juist daar de machten en krachten actief worden. Alsof ze door Zijn stem wakker gemaakt worden... Kijk maar naar die man, die daar opeens opduikt als Jezus aan het preken is: die man zit zo vast aan die kwade macht..., hij schreeuwt, stuiptrekt, kan bijna niet loslaten, kan bijna niet losgelaten worden, terwijl hij zo dicht bij de Bevrijder is...

Het lijkt er wel op dat waar Jezus verschijnt, dat juist daar de machten en krachten actief worden... Zou het daardoor komen dat mensen die van vergeving leven nog zoveel last kunnen hebben van schuldgevoelens die hen naar beneden trekken? .... Zou het daardoor komen dat mensen die dankbaar zijn voor Jezus' liefde nog zo'n gevecht met hun zelfbeeld hebben? ... Zou het daardoor komen dat christelijke gemeenten die elke zondag over de bevrijding-door-Jezus zingen, nog zo vaak hebben te tobben? Waar Christus Zijn kerk bouwt, bouwt de duivel een kapel ernaast, zo werd afgelopen woensdag nog op de gesprekskring gememoreerd. Ik citeer daarbij even een stukje uit het Nederlands Dagblad, jaren geleden geschreven door Arjen ten Brinke: ... *soms, of eigenlijk best vaak, denk ik: Wie is hier nu de sterkste? Christus of satan? En eerlijk gezegd durf ik het antwoord niet in een keer te geven. Want wanneer er even iets heel moois gebeurt in de gemeente, een doopdienst bijvoorbeeld, is hij (niet Hij) er als de kippen bij om zijn kapel te bouwen. Gewoon midden in de kerk. Hoe durft ie! Maar het gebeurt gewoon waar je bij staat: huwelijken die zwaar onder druk staan, spanningen in relaties, mensen die teleurgesteld raken, een voorganger die meer aan het puin ruimen is dan aan het bouwen, mensen die terugvallen in oude patronen nadat ze juist die oude patronen met veel enthousiasme achter zich hadden gelaten, moeiten met elkaar liefhebben, zonden die gekoesterd worden enz. enz.*

Geloven in deze Bevrijder betekent ook: moeten volhouden, blijven strijden, het gevecht tegen je moedeloosheid en teleurstellingen in Zijn kracht aangaan.

Jezus is gekomen om ons te redden. Van onze schuld en lasten. Maar het gaat nog verder dan dat het goed mag zijn tussen God en mij. Hij is gekomen om ons te bevrijden. Te bevrijden van de kwade machten en krachten die ons omringen. Hij wil ons weer herstellen, weer mens te doen zijn, zoals altijd al door God bedoeld. In vrijheid. En verantwoordelijkheid. In Zijn kracht staande in het krachtenveld van deze wereld.

Misschien vind je dit allemaal veel te groot en zie je het bij jezelf nog niet gebeuren..., maar dat vind ik nu het meest bijzondere aan deze geschiedenis: terwijl de mensen het nog niet konden bevatten, was het voor die kwade machten al helemaal duidelijk. Ze hadden verloren. Jezus is Overwinnaar. Dat hoefden de mensen hen niet te vertellen. Dat wisten ze zelf wel. En met het laatste beetje kwaad lieten ze die man los. Hoe het vervolgens met hem ging? Of hij er nog veel last van had? Last van terugval? Of hij het allemaal beseft? Markus heeft niet de neiging om heel veel details prijs te geven. Nee, alleen dit: Jezus is Bevrijder. Dat moesten zijn lezers lezen en u horen.